

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.3:364-787.2

Мельник В.П.

Національний університет «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЇХ РОЛЬ У СТАНОВЛЕННІ НЕДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті досліджуються ключові питання щодо розвитку недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю в умовах сьогодення. Акцентовано увагу на передумовах розвитку недержавного соціального захисту. Критично оцінено державний соціальний захист осіб з інвалідністю та систему соціального страхування. Відзначено чинники незадовільного стану недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю.

Наголошено на законодавчих аспектах недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю. Підкреслено важливість оновлення новітнього законодавства, розробки проекту Кодексу про права осіб з інвалідністю. Зроблено інші висновки та пропозиції.

Ключові слова: *недержавний соціальний захист, особа з інвалідністю, інститути громадянського суспільства, соціальні послуги, реабілітація, громадська організація, проект Кодексу про права осіб з інвалідністю.*

Постановка проблеми. Утвердження в Україні демократичних засад розвитку суспільства та держави, декларування системних соціальних реформ, спрямованих на розвиток в Україні сучасної моделі соціального захисту передбачає за необхідне посилення ролі та значення інститутів громадянського суспільства, як важливу мотиваційну складову підвищення ефективності, дієвості та доступності соціальних прав [1, с. 17-18]. Адже, в умовах розбудови громадянського суспільства, соціальної та правової держави зростає роль прав людини, які набувають фундаментального значення. За змістом ст. 3 Конституції України «права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність». Це означає, що рівень розбудови соціальної держави, здійснення соціальних реформ перебуває у прямій залежності від рівня ефективності та доступності соціальних прав [2; 3, с. 252-259]. Згідно зі ст. 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав та свобод і задо-

волення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. Як засвідчує міжнародний та національний досвід, останнім часом зростає роль інститутів громадянського суспільства у реформуванні та становленні недержавного соціального захисту, що головним чином викликано тим, що держава не має можливостей підтримувати високий рівень соціальних гарантій та стандартів. Крім того, діяльність таких інститутів максимально наближена до потреб та інтересів соціально вразливих осіб, здатністю більш дієвого реагування на їх виклики та запити. Як відомо, нині ми спостерігаємо загальносвітову тенденцію до зростання чисельності соціально вразливих категорій осіб, враховуючи військові, екологічні, соціальні, психологічні та інші чинники. Подібна тенденція сьогодні спостерігається у нашій державі, враховуючи зовнішні та внутрішні виклики. За даними ПРООН, в Україні проживає близько 60% населення за межею бідності, із них майже три мільйони – особи з інвалідністю [4], хоча ці дані є умовними, оскільки ми не маємо єдиного національного реєстру. Особливо важливого значення набуває недержавний соціальний захист в

умовах глибинної кризи державного соціального захисту, а також соціального страхування. До того ж варто врахувати, що в Україні достатньо швидкими темпами зростає чисельність соціально вразливих осіб, особливо осіб з інвалідністю. Відсутність достатнього бюджетного фінансування соціальних видатків, що особливо гостро, спостерігається останнім часом, свідчить про пошуки альтернативних джерел фінансування соціальних програм з питань прав осіб з інвалідністю [5; 6]. Разом із тим в Україні відбувається складний та суперечливий процес становлення недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю через призму діяльності інститутів громадянського суспільства, що пов'язано з такими факторами, як: 1) відсутність єдиної концепції розвитку недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю; 2) застарілість та неефективність законодавства про соціальний захист, яке надає переваги державному соціальному захисту; 3) відсутність механізмів адаптації міжнародних соціальних стандартів; 4) відсутність належної мотивації інститутів громадянського суспільства; 5) відсутність партнерства та підтримки у взаєминах держави та інститутів громадянського суспільства; 6) недосконалість, застарілість та неефективність системи соціальних прав осіб з інвалідністю; 7) низький рівень державних соціальних стандартів та гарантій; 8) відсутність єдиного реєстру осіб з інвалідністю, який би враховував нозологічні, медико-реабілітаційні, соціальні та інші адаптаційні чинники; 9) відсутність державного нагляду та контролю. У цьому контексті важливого значення набувають питання щодо участі у системі недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю таких інститутів громадянського суспільства як: громадські, волонтерські, благодійні організації та ін. Формування в Україні ефективної моделі недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю вимагає належного законодавчого забезпечення та мотивації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В юридичній літературі зазначена проблематика частково розглядалася у працях таких учених-юристів, як: В.М. Андріїв, М.І. Боднарук, Н.Б. Болотіна, В.С. Венедіктов, С.В. Венедіктов, С.Я. Вавженчук, С.В. Вишновецька, І.В. Зуб, М.І. Іншин, О.Л. Кучма, В.Л. Костюк, С.С. Лукаш, А.Р. Мацюк, П.Д. Пилипенко, С.В. Попов, С.М. Прилипко, О.І. Процевський, О.М. Обушенко, С.М. Синчук, О. В. Тищенко, Г.І. Чанишева, В.І. Щербина, М.М. Шумило, Н.М. Хуторян, О.М. Ярошенко та ін. Можна підтримати доктри-

нальні позиції цих та інших учених-правників щодо розвитку системи соціального захисту, у той же час, враховуючи сучасні напрями розвитку суспільства і держави, стан подолання соціально-економічної кризи, питання законодавчого забезпечення недержавного соціального захисту набуває актуальності як складова системних соціальних реформ.

Постановка завдання. Метою наукової статті є науково-правове дослідження ролі інститутів громадянського суспільства у становленні недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті реформування недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю, важливого новаційного значення набувають інститути громадянського суспільства.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання» [7] громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів. Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка. Водночас, громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. Разом із тим, відповідно до положень ст. 3 цього Закону, громадські об'єднання утворюються і діють на принципах: добровільності; самоврядності; вільного вибору території діяльності; рівності перед законом; відсутності майнового інтересу їх членів (учасників); прозорості, відкритості та публічності.

По суті, інститути громадянського суспільства спрямовують свою діяльність у контексті соціального захисту осіб з інвалідністю на: належне представництво та захист соціально-економічних прав та інтересів своїх членів; розробку та впровадження ефективних соціальних програм, які включають різні форми та види соціального захисту; підвищення ефективності системи прав своїх членів, насамперед соціально вразливих категорій осіб; адаптацію (реабілітацію) своїх членів у суспільстві та державі. За змістом ст. 1 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [8] особи з інвалідністю в Україні володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією України,

законами України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. У свою чергу, органи державної влади та місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації (незалежно від форми власності і господарювання, виду діяльності і галузевої належності, їх філії, відділення, представництва, що ведуть окремий облік результатів фінансової та господарської діяльності), фізичні особи, інші уповноважені суб'єкти, які використовують працю найманих працівників – громадян України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, залучають представників громадських організацій осіб з інвалідністю до підготовки рішень, що стосуються прав та інтересів осіб з інвалідністю. За таких обставин, права осіб з інвалідністю гарантуються через: діяльність уповноважених органів державної влади; діяльність уповноважених органів місцевого самоврядування; діяльність інститутів громадянського суспільства; діяльність юридичних та фізичних осіб.

У цьому контексті видається провідною роль громадських організацій осіб з інвалідністю як інститутів громадянського суспільства, які не лише об'єднують таку важливу категорію осіб, а також активно представляють їхні права та інтереси. Серед основоположних пріоритетів таких громадських організацій є організація та реалізація соціальних програм з питань прав осіб з інвалідністю, у тому числі надання різних видів соціального захисту, представництво їхніх прав та інтересів на різних рівнях владних інституцій [8; 9].

Варто відзначити, що норми ст. 12 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» встановлюють, що громадські організації осіб з інвалідністю, їхні спілки створюються з метою забезпечення рівних прав і можливостей осіб з інвалідністю та їхнього соціального захисту, виявлення, усунення перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб таких осіб, у тому числі стосовно доступу їх нарівні з іншими громадянами до об'єктів фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, а також з урахуванням індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів – до освіти, праці, культури, фізичної культури і спорту, надання соціальних послуг, залучення осіб з інвалідністю до суспільної діяльності, здійснення громадського контролю за дотриманням прав осіб з інвалідністю, представництва їхніх інтересів та усунення будь-яких проявів дискри-

мінації стосовно осіб з інвалідністю та мають право користуватися пільгами і преференціями, передбаченими законодавством.

Варто зазначити, що згідно зі ст. 21 Закону України «Про громадські об'єднання», для здійснення своєї мети (цілей) громадське об'єднання має право: вільно поширювати інформацію про свою діяльність, пропагувати свою мету (цілі); звертатися у порядку, визначеному законом, до органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами; одержувати у порядку, визначеному законом, публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації; брати участь у порядку, визначеному законодавством, у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя; проводити мирні зібрання; здійснювати інші права, не заборонені законом. У той же час, громадське об'єднання зі статусом юридичної особи має право: бути учасником цивільно-правових відносин, набувати майнові і немайнові права відповідно до законодавства; здійснювати відповідно до закону підприємницьку діяльність безпосередньо, якщо це передбачено статутом громадського об'єднання, або через створені у порядку, передбаченому законом, юридичні особи (товариства, підприємства), якщо така діяльність відповідає меті (цілям) громадського об'єднання та сприяє її досягненню; засновувати з метою досягнення своєї статутної мети (цілей) засоби масової інформації; брати участь у здійсненні державної регуляторної політики; брати участь у порядку, визначеному законодавством, у роботі консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, що утворюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування для проведення консультацій з громадськими об'єднаннями та підготовки рекомендацій з питань, що стосуються сфери їхньої діяльності.

Отже, ключова роль у недержавному соціальному захисті громадських організацій осіб з інвалідністю пов'язана такими чинниками: по-перше, люди з інвалідністю здатні об'єднуватися для спільного вирішення складних соціальних

питань; по-друге, з правової точки зору, організація та діяльність таких громадських організацій спрямована на здійснення представництва, захисту прав та інтересів осіб з інвалідністю; по-третє, такі громадські організації розвивають соціальні програми, покликані сприяти підтримці прав осіб з інвалідністю через різні форми та види соціального захисту; по-четверте, відповідно до статутної діяльності, громадські організації надають особам з інвалідністю різні види підтримки (наприклад, допомоги, послуги тощо); по-п'яте, такі громадські організації здійснюють громадський контроль за дотриманням прав осіб з інвалідністю.

В умовах сьогодення в Україні активно розвивають такі всеукраїнські організації осіб з інвалідністю, як: Національна асамблея людей з інвалідністю України, Українське товариство сліпих (УТОС), Українське товариство глухих (УТОГ), Союз організацій інвалідів, Інститут реабілітації та соціальних технологій тощо [10; 11; 12]. Слід зауважити, що з правової точки зору, інститути громадянського суспільства провадять, передусім, організацію соціальних програм з питань прав осіб з інвалідністю, реалізують заходи, спрямовані на надання особам з інвалідністю соціальних послуг, засобів реабілітації тощо. Останнім часом помітна роль громадських організацій осіб з інвалідністю у розвитку інклюзивної освіти через співробітництво з вищими та середніми навчальними закладами [13].

Серед пріоритетів розвитку громадських організацій осіб з інвалідністю також варто виділити здійснення реабілітаційних програм. У зв'язку із цим, варто звернути увагу на норми Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні». У ст. 3 цього Закону передбачено, що основними завданнями законодавства України з питань реабілітації осіб з інвалідністю є: створення умов для усунення обмежень життєдіяльності осіб з інвалідністю, відновлення і компенсації їх порушених або втрачених здатностей до побутової, професійної, суспільної діяльності; визначення основних завдань системи реабілітації осіб з інвалідністю, видів і форм реабілітаційних заходів; розмежування повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування; регламентування матеріально-технічного, кадрового, фінансового, наукового забезпечення системи реабілітації осіб з інвалідністю; структурно-організаційне забезпечення державної соціальної політики щодо осіб з інвалідністю і дітей з інва-

лідністю; сприяння залученню громадських організацій осіб з інвалідністю до реалізації державної політики у цій сфері.

Варто зазначити, що державна підтримка громадських організацій осіб з інвалідністю провадиться на рівні заходів (виконання програм) з реалізації положень статуту (положення) громадського об'єднання та положень Конвенції про права осіб з інвалідністю з нагоди Міжнародного дня людей з інвалідністю, дня пам'яті Чорнобильської трагедії та дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, організації виставок, концертів, фестивалів, тренінгів, курсів, навчальних семінарів, конференцій, зустрічей у форматі засідань за круглим столом та інших навчальних та інформаційно-просвітницьких заходів відповідно до їх тематики за умови участі у них переважної кількості осіб з інвалідністю та законних представників дітей з інвалідністю та осіб з інвалідністю, визнаних недієздатними, крім заходів з питань доступності та толерантності суспільства до проблем осіб з інвалідністю та з питань соціального захисту і забезпечення прав людей з інвалідністю, коли слухачами (учасниками) заходу (програми) будуть спеціалісти та фахівці (державні службовці, інші посадові особи, вчителі, медики, залізничники, водії тощо), фізкультурно-оздоровчих заходів за умови участі у них переважної кількості осіб з інвалідністю тощо [14].

Міжнародно-правові засади та механізми недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю визначені на основі Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю [15; 16], норми якої потребують належної імплементації у чинне законодавство. У ст. 3 Конвенції передбачено, що принципами цієї Конвенції є: повага до притаманної людині гідності, її особистої самостійності, зокрема свободи робити власний вибір, і незалежності; недискримінація; повне й ефективне залучення та включення до суспільства; повага до особливостей осіб з інвалідністю і прийняття їх як компонента людської різноманітності й частини людства; рівність можливостей; доступність; рівність чоловіків і жінок; повага до здібностей дітей з інвалідністю, що розвиваються, і повага до права дітей з інвалідністю зберігати свою індивідуальність. Крім того, у ст. 4 Конвенції визначено, що держави-учасниці зобов'язуються забезпечувати й заохочувати повну реалізацію всіх прав людини й основоположних свобод всіма особами з інвалідністю без будь-якої дискримінації за ознакою інвалідності. З цією метою держави-учасниці зобов'язуються: вживати всіх належних законодавчих, адміністра-

тивних та інших заходів для здійснення прав, що визнаються у цій Конвенції; вживати всіх належних заходів, зокрема законодавчих, для зміни чи скасування наявних законів, постанов, звичаїв та практик, які є дискримінаційними стосовно осіб з інвалідністю; урахувати осіб з інвалідністю в усіх стратегіях і програмах захисту і заохочення прав людини; утримуватися від будь-яких дій або методів, які не узгоджуються із цією Конвенцією, і забезпечувати, щоб державні органи та установи діяли відповідно до цієї Конвенції; вживати всіх належних заходів для усунення дискримінації за ознакою інвалідності з боку будь-якої особи, організації або приватного підприємства; проводити або заохочувати дослідну та конструкторську розробку товарів, послуг, устаткування та об'єктів універсального дизайну, пристосування яких до конкретних потреб особи з інвалідністю вимагало б якомога меншої адаптації й мінімальних витрат, сприяти наявності й використанню їх, а також просувати ідею універсального дизайну під час вироблення стандартів і керівних орієнтирів; заохочувати дослідницьку розробку, а також сприяти наявності й використанню нових технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій, засобів, що полегшують мобільність, обладнання та допоміжних технологій, які підходять для осіб з інвалідністю, приділяючи першочергову увагу недорогим технологіям; надавати особам з інвалідністю доступну інформацію про засоби, що полегшують мобільність, обладнання та допоміжні технології, зокрема нові технології, а також інші форми допомоги, допоміжні послуги та об'єкти; заохочувати викладання спеціалістам і персоналу, що працюють з особами з інвалідністю, прав, які визнаються у цій Конвенції, щоб удосконалювати надання гарантованих цими правами допомоги та послуг. Відповідні міжнародно-

правові кроки передбачають зобов'язання перед інститутами держави та громадянського суспільства у напрямку підтримки прав людей з інвалідністю. Разом із тим, норми та приписи Конвенції потребують цілісної та системної імплементації у процесі розбудови внутрішнього законодавства про права людей з інвалідністю [17, с. 210-215].

Висновки. Отже, інститути громадянського суспільства з питань прав осіб з інвалідністю – це інститути громадянського суспільства, які спрямовують свою діяльність з метою представництва, здійснення та захисту прав і інтересів осіб з інвалідністю.

Перспективними напрямками удосконалення недержавного соціального захисту через призму діяльності інститутів громадянського суспільства є наступні: 1) формування національної стратегії розвитку недержавного соціального захисту; 2) посилення взаємної координації та активізації позиції держави та інститутів громадянського суспільства з питань прав осіб з інвалідністю; 3) мотивація громадських організацій осіб з інвалідністю з питань впровадження соціальних програм (заходів) з питань прав осіб з інвалідністю; 4) адресна державна підтримка соціальних програм (заходів) інститутів громадянського суспільства з питань прав осіб з інвалідністю; 5) законодавче забезпечення діяльності інститутів громадянського суспільства щодо недержавного соціального захисту осіб з інвалідністю; 6) запровадження національного громадського Форуму з прав осіб з інвалідністю; 7) запровадження публічної звітності інститутів громадянського суспільства про стан реалізації соціальних програм з питань прав осіб з інвалідністю; 8) розробка та ухвалення Кодексу про права осіб з інвалідністю, в якому має бути відведено місце недержавному соціальному захисту осіб з інвалідністю.

Список літератури:

1. Іншин М.І., Сіроха Д.І. Соціальна держава: сутність і перспективи. Актуальні проблеми соціального права: збірник матеріалів учасників всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2014 р. / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.О. Попелюшка. К.: ПВГОІ ІР СТ Україна, 2015. С. 17-21.
2. Конституція України: Закон України 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Костюк В.Л. Конституційне право на соціальний захист в умовах сьогодення: науково-правовий аспект. Публічне право. 2015. № 2 (18). С. 252-259.
4. В Україні за межами бідності перебуває 60% населення. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/v-ukrayini-zamezheyu-bidnosti-perebuvaют-blizko-60-naselennya-oon-905400.html>.
5. Джерела та шляхи вирішення проблем людей з інвалідністю. URL: <https://www.prostir.ua/?news=dzherela-ta-shlyahy-vyrishennya-problem-lyudej-z-invalidnistyu>.
6. Недостатній рівень охоплення лікуванням призводить до інвалідизації українських пацієнтів. Асоціація інвалідів розсіяного склерозу. URL: <https://ukranews.com/ua/news/558751-nedostatniy-riven-okhopennya-likuvannyaam-pryzvodyt-do-invalidizacii-ukrainskykh-paciyentiv>.

7. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. №1. Ст.1.
8. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року №875-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 21. Ст. 252.
9. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 2-3. Ст. 36.
10. Національна асамблея осіб з інвалідністю України. URL: <http://naiu.org.ua>.
11. ВГОІ «Союз організацій інвалідів». URL: <http://soiu.com.ua>
12. ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій». URL: <https://www.facebook.com/groups/766810203428635>.
13. Спільні проблеми й спільно потрібно вирішувати. Газета інвалідів та ветеранів України, 2013, № 12(25).
14. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки громадських об'єднань інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2018 року № 183. Урядовий кур'єр від 22.03.2018 р., № 55.
15. Конвенція про права осіб з інвалідністю: Конвенція ООН від 13 грудня 2006 р. Офіційний вісник України. 2009. № 101. Ст. 3496.
16. Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї: Закон України від 16 грудня 2009 року №1767-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 9. Ст. 77.
17. Костюк В.Л. Міжнародні стандарти прав осіб з інвалідністю умовах правової, соціальної держави: теоретико-правовий аспект. Актуальні проблеми соціального права в Україні: збірник наукових праць / за ред. М.І. Іншина, В.І. Щербини, С.Я. Вавженчука; відпов. ред. І.С. Сахарук. Харків: Юрайт, 2017. С. 199-210.

ИНСТИТУТЫ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА И ИХ РОЛЬ В СТАНОВЛЕНИИ НЕГОСУДАРСТВЕННОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ ЛИЦ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ: НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

В статье исследуются ключевые вопросы развития негосударственной социальной защиты лиц с инвалидностью в современных условиях. Акцентируется внимание на предпосылках развития негосударственной социальной защиты. Критически оценена государственная социальная защита лиц с инвалидностью и система социального страхования. Отмечены факторы неудовлетворительного состояния негосударственной социальной защиты лиц с инвалидностью.

Отмечены законодательные аспекты негосударственного социального защиты лиц с инвалидностью. Подчеркнута важность обновления новейшего законодательства, разработки проекта Кодекса о правах лиц с инвалидностью. Сделаны другие выводы и предложения.

Ключевые слова: негосударственная социальная защита, человек с инвалидностью, институты гражданского общества, социальные услуги, реабилитация, общественная организация, проект Кодекса о правах лиц с инвалидностью.

CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS AND THEIR ROLE IN THE FORMATION OF NON-STATE SOCIAL PROTECTION OF PERSONS WITH DISABILITIES: THE SCIENTIFIC-THEORETICAL ASPECT

The article explores the key issues regarding the development of non-state social protection of persons with disabilities in the present. The emphasis is on the preconditions for the development of non-state social protection. The state social protection of persons with disabilities and the social insurance system are critically evaluated. The factors of unsatisfactory state of non-state social protection of persons with disabilities are noted.

The legislative aspects of non-state social protection of persons with disabilities are emphasized. The importance of updating the latest legislation, drafting of the draft Code on the Rights of Persons with Disabilities was emphasized. Other conclusions and suggestions are made.

Key words: non-state social protection, person with a disability, civil society institutions, social services, rehabilitation, public organization, Draft Code on the Rights of Persons with Disabilities.